

Od čistoty k hygiene –
od hygieny ku zdraviu –
metamorfózy starostlivosti o dušu a telo

ORIENTALIA ET OCCIDENTALIA

ANALECTA
INSTITUTI STUDIIS SPIRITUALITATIS
ORIENTALIVM OCCIDENTALIVMQVE PROVEHENDIS
NOMINE P. MICHAELIS LACKO APPELLATI

Editori:
Šimon Marinčák, Rastislav Nemec

OD ČISTOTY K HYGIENE - OD HYGIENY KU ZDRAVIU - METAMORFÓZY STAROSTLIVOSTI O DUŠU A TELO

MONOTEMATICKÝ SÚBOR ŠTÚDIÍ

KOŠICE
2020

© Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach,
vedeckovýskumné pracovisko Teologickej fakulty
Trnavskej univerzity, 2020.

Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka
Komenského 14, 040 01 Košice
tel. 055/72 667 39
www.csvzml.org

© Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta

Hlavná 91, 042 03 Košice
csbbske@gmail.com
<https://biblia.rimkat.sk>

Recenzenti:

SSL., SOAL. Peter Juhás, PhD.

Prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

doc. Dr. Jozef Tiňo

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Publikácia je výstupom riešenia projektu VEGA 2/0025/18 *Každodennosť v interakcii latinskej a byzantskej kultúry na príklade karpatského regiónu v novoveku.*

ISBN 978-80-8191-289-4

OBSAH

PREDHOVOR.....	7
I.	
Rastislav NEMEC, Martin ŠARKAN, Normatívnosť normálneho vo filozofii alebo ako sa konštruuje normatív zdravia a hygieny.....	11
Svetlana ŠAŠERINA, Axiologický vzťah čistoty a očisťovania.....	25
Robert LAPKO, Biblický pohľad na pojmy „čistý“ a „nečistý“	33
Katarína ŽEŇUCHOVÁ: Sémantická opozícia „čistý-nečistý“ vo folklórnom prozaickom texte.....	41
František ČAJKA, Nejmladší doklad rukopisné tradice <i>Modlitby za čistotu</i> ...	53
Anabela KATRENIČOVÁ, Čistota tela i duše vo vybraných stredovekých traktátoch uhorskej proveniencie.....	65
Erika BRTÁŇOVÁ, Starosť o dušu v zrkadle pôstnych kázní P. Vojtecha Gazdu, OFM (1799).....	81
II.	
Jaromír KRŠKO, Expresivita v slovenskej toponymii a čo s tým súvisí?.....	95
Miloš MAREK, Prejavy dehonestácie a zhanobenia človeka v stredovekom Uhorskom kráľovstve.....	103
Darina FRIDRICHOVÁ, Expresíva v súdnych konaniach skalického magistrátu v 17. storočí.....	149
Peter ZUBKO, Konfesionálne častovanie. Sonda do problematiky.....	161
Jana NOVÁKOVÁ, Michal ŘOUTIL, „My se s vámi nemodlíme ani u jednoho stolu nesedíme“: K některým teologicko-společensko-hygienickým „ohrazením“ ruských starobřadníků-bezpopovců vůči okolnímu světu i ostatním křesťanům.....	179
III.	
Vincenzo RUGGIERI, Kúpanie a hygiena v neskorom staroveku a v stredoveku.....	193
Tomáš MRNÁVEK, Lékařská situace v Byzanci a byzantské Lurdy.....	217
Zuzana LOPATKOVÁ, Katarína KARABOVÁ, <i>Qui aquam hauris, fontem corona</i> . Liečivé účinky termálnych prameňov vo vybraných dizertáciách Trnavskej univerzity (1635-1777).....	235
Martin BÓNA, Hygiena na hradoch z pohľadu novších výskumov vybraných lokalít západného a stredného Slovenska.....	247
Martin RUSNÁK, Viera RUSNÁKOVÁ, Zdravie a choroba populácií a komunit v priebehu času.....	291

PREDHOVOR

Od čias, kedy človek začal obývať Zem a počet ľudí sa začal znásobovať, až to vyzeralo, že sa jedinci z rôznych kontinentov jedného dňa stretnú a začnú vzájomne komunikovať, sú dejiny človeka poznačené komunikáciou. Spočiatku komunikácia založená na vojnách, na devastácii a vykorenení cudzej kultúry, neskôr spočívajúca v preberaní jej objavov a výdobytkov, až napokon k ich systematickému využívaniu a technickému zlepšovaniu. Aj pre šírenie objavov bola rozhodujúcim faktorom hustota obyvateľstva a s hustotou obyvateľstva – špirálovito – rástla (a akcelerovala) opätovne aj komunikácia. A tá prinášala v porovnaní s izoláciou jedincov i kultúr zjavné výhody.

Ako všetci dobre vieme, okrem objavov a nových výdobytkov prináša táto komunikácia aj rýchlejšie šírenie chorôb a pandemických ochorení. Na pomyselnéj časovej osi dejín, na tejto pomerne dlhej ceste ľudstva sa prvé náznaky liečiv a hygienických opatrení objavujú relatívne neskoro, až by sa dalo povedať, že fatálne zaostávajú. Naozaj dlho potrvá, kým sa príde na to, čo je zdrojom nákazy, ako sa choroba šíri a ešte dlhšie, kým objaví aj to, ako proti nej bojovať a aké hygienické návyky zvoliť.

V atmosfére týchto dní, ktoré taktiež poznačila epidémia, Vám prinášame zborník príspevkov, ktorý držíte v rukách. Tvorí ho veľa statí z oblasti medicíny, epidemiológie, histórie, teológie, biblických vied, filozofie či slavistiky, ktoré veľmi zaujímavo reflektujú fenomén zdravia, čistoty, hygieny, duše i tela i technických parametrov, ktoré k nim viedli. Sme presvedčení o tom, že ich zostavením prinášame veľmi kvalitný a nanajvýš aktuálny materiál, ktorý bude stimulom k ďalšej diskusii.

editori

I.

